

Çeviri

KIZINI OKUTMAK İSTEYEN KEDERLİ BİR ANNENİN ELEFTHERİOS VENİZELOS'A MEKTUBU*

Müzeyyen PELEVAN MEMET**

Öz: I. Dünya Savaşı yıllarında Yunanistan'da Almanya yanlısı Kral I. Konstantinos ve İngiltere yanlısı Başbakan Eleftherios Venizelos arasındaki Yunanistan'ın savaştaki konumuna ilişkin ihtilaflar ulusal ayrışmaya yol açmıştır. Ülke 1915-1917 tarih aralığında Venizelos Hükümeti ve Kral yönetimi olarak ikiye bölünmüştür. Kasım 1916'da Fransız Komutan Amiral Louis Dartige du Fournet, yanındaki 3.000 kişilik bir donanma ile Kral yönetiminden muhriplerin, askeri mühimmatın ve Pire Limanı'nın İtilaf Devletleri'ne teslim edilmesini istemiştir. Kral yönetiminin bunu reddetmesi üzerine Atina'nın işgali gerçekleşmiş ve Kral yanlısı sivil militan bir grup olan *Epistratiler* ile Fransız güçleri arasında çatışmalar yaşanmıştır. Fransız donanmasının iki gün sonra geri çekilmesi ile birlikte Epistrati grubu Atina'da yaşayan Venizelos yanlısı halka çeşitli saldırılarda bulunarak birçok cinayetler işlemiştir. Transkripsiyon ve çevirisini yaptığımız söz konusu mektubun yazarı, Başbakan Venizelos'a, Yunan tarihine "*Noemvriana*" olarak geçen bu kanlı olaylar sırasında Epistratiler tarafından katledilen kocasının trajik hikâyesinden ve ulusal ayrışmanın halk nezdindeki sarsıcı sonuçlarından bahsetmektedir. Mektup özellikle, annenin kızını yüksek tahsilini tamamlamak üzere New York'a gönderme çabasına ay na olması ile insani yönden dikkat çekmektedir. Ancak, bu girişimin sonucu hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yunanistan, Eleftherios Venizelos, Kadın, Eğitim ve Kadın.

* Μουσείο Μπενάκη-Αρχείο Ελευθερίου Βενιζέλου-Φάκελος 372-066 [Benakis Müzesi, Eletherios Venizelos Arşivi-Dosya No: 372-066].

** Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Muzeyyen.pelevan@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4980-1901.

LETTER TO ELEFThERIOS VENİZELOS FROM A CONCERNED MOTHER WISHING THE EDUCATION OF HIS DAUGHTER

Abstract: During the First World War, in Greece, the conflicts between the pro-German King Konstantinos I and the pro-British Prime Minister Eletherios Venizelos over Greece's position in the war led to national division. Between 1915 and 1917, the country was divided into two as the Venizelos government with the capital of Thessaloniki and the government of the King with the capital of Athens. In November 1916, the French commander, Admiral Louis Dartige du Fournet with his 3.000 men navy, requested the destroyers, military ammunition and the Piraeus Port to be handed over to the Allied Powers. Upon the King's refusal to do so, Athens was occupied and clashes took place between the Epistrati, a proking civilian militant group, and the French forces. With the retreat of the French navy two days later, the Epistrati group attacked the pro-Venizelos civilians living in Athens and committed many murders. The author of the aforementioned letter, which we have transcribed and translated, informs Prime Minister Venizelos about the tragic story of her husband who was murdered by the "Epistrati" during these bloody events that went down in Greek history as "Noemvriana" and the shocking results of the national division in the eyes of the public. The letter is particularly noteworthy as it mirrors the woman's effort to send her daughter to New York to complete her higher education. However, no information has been found about the outcome of this attempt.

Keywords: Greece, Eleftherios Venizelos, Woman, Education and Woman.

Giriş

Yunanistan'ın Birinci Dünya Savaşı'nda hangi taraf ile birlikte savaşacağı konusundaki tartışmalar, Yunanistan'ı ulusal ayrışma çıkmazına götürerek birçok çekişmeli olayı da beraberinde getirmiştir. Bir yandan Kral I. Konstantin'i destekleyen *Kralcılar* diğer yandan Megali İdea'nın gerçekleşmesine¹ olanak sağlayacağı düşüncesi ile İngiltere'nin vaatlerini cazip bulan Eletherios Venizelos'u destekleyen *Venizelistler* olarak Atina ve Selanik Hükümeti olarak ikiye bölünmüştür.² Birinci Dünya Savaşı'nın en çetin koşullarının yaşandığı 1915-1917 yılları arasında Venizelos Hükümeti'ni Atina'da iktidara getirmek isteyen İtilaf güçleri Korfu ve

¹ V. Skoulstou, N. Dimakopoulo, S. Kondi, *İστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, [Çağdaş ve Modern Tarih], c. 3, OEDB Kilindros Basımevi, Atina 1999, s. 76.

² Giorgos Mavrokordatos., "Οι πολιτικές εξελίξεις. Από το Γουδί ως τη Μικρασιατική Καταστροφή" *İστορία Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, (Der. Vasilis Panagiotopoulos), [Siyasi Gelişmeler. Goudi'den Anadolu Bozgunu'na, Çağdaş Helenizm Tarihi, 1770-2000], c. 6, Ellinika Grammata Yayınları, Atina 2003, s. 17-18.

Selanik'ten sonra³ Atina'yı da işgal etme girişimleri sırasında Kralcı militan grup Epistratilerin tepkisi ile karşı karşıya kalmışlardır.

Kral I. Konstantin, dönemin kral yanlısı gazetesi *Skrip*'e verdiği demeçte 1916 yılında örgütlenen ve asıl adı *Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εφέδρων* (Π.Σ.Ε.) [*Panhellenik İhtiyat Er Birliği*]⁴ olan Epistratileri, “kralın askerleri” olarak nitelendirmiştir.⁵ Söz konusu mektupta Venizelistlere karşı saldırgan bir tavır takınan Epistratilerin sivillere karşı uyguladığı baskılar yansıtılmaktadır. Öte yandan bir diğer önemli olay ise Yunanistan'da ancak 1952 yılında oy hakkına sahip olan kadınların eğitime verdikleri önemdir. Çalışmamıza konu olan mektupta bahsedilen *Pire Birliği* (*Πειραικός Σύνδεσμος*), 22 Ekim 1894 yılında kurulmuş olup, Yunanistan'ın en eski ve en köklü sivil toplum kuruluşlarından biridir. Dernek birçok kültürel ve sanatsal alanda faal olmuş ve her bir alan için ayrı eğitim birimleri kurarak eğitime katkı sağlamıştır. Mektupta adı geçen Drama Yüksekokulu 1914 yılında kurulmuştur. Günümüzde halen faaliyetini sürdüren bu tiyatro okulu, Pire Birliği çatısı altında işleyişine devam etmektedir.⁶ Drama Yüksekokulundan bölüm birincisi olarak mezun olan ve yapılan sınavlar ile New York'ta eğitim hakkı kazanan kızın eğitimine devam etmesini isteyen kederli annenin yardım talebini içeren belgede dönemin siyasal olayları ile kadın eğitime verilen önem gün yüzüne çıkmaktadır.

Πειραιώς τη 12/10/1926

527

Εξοχότατε Κύριε Ελευθερίε Βενιζέλου

Ο σύζυγος μου θερμότατος φίλος τον φιλελευθέρων κομμάτων κακοποιηθεί στα γεγονότα τη δέκατη 18 Νοεμβρίου απέθανε αφηνός τέσσερα ορφανά τεκνά έτυχε διότι είχε απωλέσει την περιουσίαν του εκ των εμπορευμάτων τα οποία έφερε εις Μασσαλίας και Μάλτα

³ Maraki Mprisimi P., *Ένας αιώνας Ελλάδα. Μια διαφορετική προσέγγιση στη σχολική ιστορία*,

[*Bir Yüzyıl Yunanistan, Okul Tarih Kitaplarına Farklı Bir Yaklaşım*] Kastaniotis Yayınları, Atina 2000, s. 63.

⁴ Giorgos Mavrokordatos, *Εθνικός διχασμός και μαζική οργάνωση, 1. Οι Επίστρατοι του 1916.*,

[*Ulusal Ayrışma ve Toplu Örgütlenmesi, 1. 1916 Epistratileri*], Aleksandria Yayımevi, Atina 1996, s. 17.

⁵ Spiridon G. Ploumidis, “Συντηρητισμός εναντίον ριζοσπαστισμού: Η γλώσσα του Εθνικού Διχασμού”, Η κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης: *Η κορύφωση της σύγκρουσης δύο κόσμων. Ιστορική αποτίμηση 100 χρόνια μετά. Πρακτικά συμποσίου*, [*“Μυhafazakarlığa Karşı Radikalizm: Ulusal Ayrışma Dili” İki Dünya Çatışmasının Doruğu, Tarihi Değerlendirme, Sempozyumu, Bildiri Kitabı*] Selanik 03-04.10.2016, s. 128.

⁶ <https://peiraios-drama.gr/about>, Erişim Tarihi; 30.11.2021.

κατακρατηθεί τα εἰς λάθος εἰς την συμμαχίαν στράτευμας, την ζωὴ δυναμένη να αποδείξω τούτο λόγο της καταγραφῆς των εμπορικῶν βιβλίων εἰς τούτο ἐπίστρατο ἔμεινα πτυχή ἀγανακτισμένη ἐπὶ τόσα ἔτη να ζήσω τα παιδιά μου εἰς την δύσκολην αὐτὴν περίοδο.

Εξοχότατε πολλές φορές σας ἔγραψα την κατάστασίν μου και ἐρίτιμε Κύριε Βενιζέλου ἄλλα δυστυχῶς εἰς ουδεμίαν ἔτυχε ἀπαντήσεις σας μηδὲ λέγον στη κάθε δικαίως και διαυτό ἀποφάσισα διαλείψω μίαν φοράν να επικαλεστώ την δικαιοσύνη σας πῶς σήμερον με βοηθήσετε εἰς τας μικράν συνδρομῆς ἡμῶν μετὰ του Κυρίου Ζαχαρίου ὅπου ἐζήτησα την ἀρωγὴ του και ἀποστολὴ της κόρης μου διπλωματούχος και ἀριστούχος του πεδίου Πειραιᾶς (Πειραικὸς Σύνδεσμος) ἐν Νέα Ὑόρκη ὅπου ἔχει ἀποφασισθεῖ να ἀνάγει προς τελειοποίησης την ἀνώτερην σπουδῆς αὐτῆς εἰς την δραματικὴν τύχην ὅπου εἶναι ἓνα ἐξαιρετικὸ ταλέντο και ἐβεβαιωθεῖ εἰς την Κρατικὴν που παρακολούθησε της διπλωματικῆς αὐτῆς ἐξέτασης με τὴν ὁποίαν το νικά στενά.

Εξοχότατε στερούμε 50 χιλ. δραχ. ἀκόμα δια την ἀναχώρησιν της καλλιτεχνικῆς κόρης ὅπου ἔκλισε τα 18 ἔτη επικαλούμαι της φιλανθρωπίας και ευγενῆ ἀρωγὴν ἐξ αὐτῆς της κόρης. Εξαρτάτε ὅλη η εὐτυχία και ἡμῶν ολόκληρης οικογενείας διότι εἶναι η μονὴ προσπάθειαν την ἄλλην μικρότερην ἀδελφὴν αὐτῆ. Εξοχότατε η ἀναχώρησις ὀρίστηκε δια τας 9 Νοέμβριου εἰς την προξενίαν της Ἀμερικῆς ἐν Ἀθηνᾶς και καλλιτέχνης διευρύτερος σπουδῆ ἄλλα ἐγὼ στερούμε το ποσόν αὐτόν δια τα ἐξοδα του εἰσιτηρίου τα ἀναλύουν προς συντήρησιν ἐν τῇ Νέα Ὑόρκης διαμονὴ της, ἀπὸ ἡμᾶς ἐξαρτάτε η ἀναχωρήσεις και η τελειοποίησης αὐτῆς.

Περὶ της κόρης δυνάτε να ἀλληλογραφεῖ και βεβαιωθεῖ ὁ ἐν Παρισίᾶς πρεσβευτῆς της Ἑλλάδας Κύριος Γιαραπόνης και πάρα του Πειραικῶν Συνδεσμοῦ ἐν Πειραιᾶς ὅπου ἔπηρε το δίπλωμά της και υφίστα περὶ τα 9 ἔτη. Ευελπιστῶ στα ὁποία εἰς ὅλας τα ἄλλας ἐπιστολῆς μου δεν εἶχε ἀπαντήσεις σας ὡς αὐτῆς θέλησῆς μου στέλνω δια τόσον ἀναμενόμενη συνδρομὴ σας την ἀποστολὴν ἐν ὅπου ἀναχῶρει η κόρη την ὀριστικὴν ἡμερομηνίας.

Ἡ ευγνωμοσύνη ολόκληρης της οικογένειας μου θα εἶναι ἀνωτέρα και ἀνέραντη.

Μετὰ Σεβασμοῦ

Ἡ μητέρα Ἀννα χίρα Κ. Οικονόμου

Περικλέους 30 Πειραιάν.

Όνομα της Κόρης Ἰσμήνη Κ. Οικονόμου.

Διπλωματούχος και ἀριστούχος μετὰ διακειμένης του πεδίου Πειραιᾶς (Πειραικὸς Σύνδεσμος) εἰς την δραματικὴν σχολὴν αὐτῆν.

Sayın Ekselansları Eleftherios Venizelos

Liberal Partinin sıkı destekleyicisi olan eşim, Marsilya ve Malta'dan mal sevkıyatı yaptığı sırada İttifak ordularınca yasalara aykırı şekilde hapsedildi ve 18 Kasım olaylarında haksız şekilde suçlandıktan sonra tüm mal varlığını kaybedip ardında dört yetim çocuk bırakarak aramızdan ayrıldı. Hayatımı bu ticari defterlerin kayıtlarını Epistratilere kanıtlamak için harcadım, bu zorlu süreçte onların baskılarından tamamen bezmiş vaziyette yıllarca çocuklarımı yaşatmaya çalıştım.

Sayın Ekselansları, defalarca size durumumu anlatan mektuplar yazdım ancak, ne yazık ki kıymetli Eletherios Venizelos, hiç birini cevaplamadınız ve bunun adil olduğu söylenemez, bu sebeple bir kez daha adaletinize sığınarak yardım dilemekteyim. Bay Zahariou ile yaptığımız kısa bir görüşmeden sonra yardımlarını talep ettim. Devlet kurumlarınca yapılan diploma sınavları ile onaylanan, olağanüstü bir yeteneğe sahip, Pire yüksek onur derecesi ile mezun olan bahtı kara kızımın, yüksek tahsilini tamamlamak için New York'a gönderilmesi kararlaştırıldı.

Sayın Ekselansları, 18 yaşını doldurmuş olan sanatçı kızımın gidişi için 50 bin drahmiye ihtiyaç duymaktayız, kızım adına sizin hayırseverliğinizi ve nazik yardımınızı talep etmekteyim. Çünkü kızımın ve diğer küçük kız kardeşinin de tek çabası budur ve tüm ailemizin mutluluğu buna bağlıdır. Sayın Ekselansları Atina Amerikan Konsolosluğu ve oldukça kıdemli sanatçılar tarafından kızımın gidiş tarihi 9 Kasım olarak belirlendi. Ancak, ben bilet ücretinden ve kızımın New York'ta kalacağı süre zarfı içerisindeki bakımı için gerekli olan paradan yoksunum. Gidişi ve eğitimini tamamlaması bize bağlıdır.

Kızımın eğitimi konusundaki yazışmalar, sürecin onaylanması, ilgili belgeler, 9 yıl eğitim görüp diplomasını aldığı Pire Birliği ile Yunanistan Paris Büyük Elçisi Sayın Giaraponis tarafından tasdik edilmiştir.

Diğer mektuplarıma ne yazık ki cevap alamadım, kızımın belirlenen gidiş tarihi ile ilgili sizden uzun zamandır yardım dilemekteyim.

Tüm ailemin size minnettarlığı muazzam ve ebedi olacaktır.

Saygılarımla.

Dul Anne, Anna K. Oikonomou

Perikleous 30, Pire.

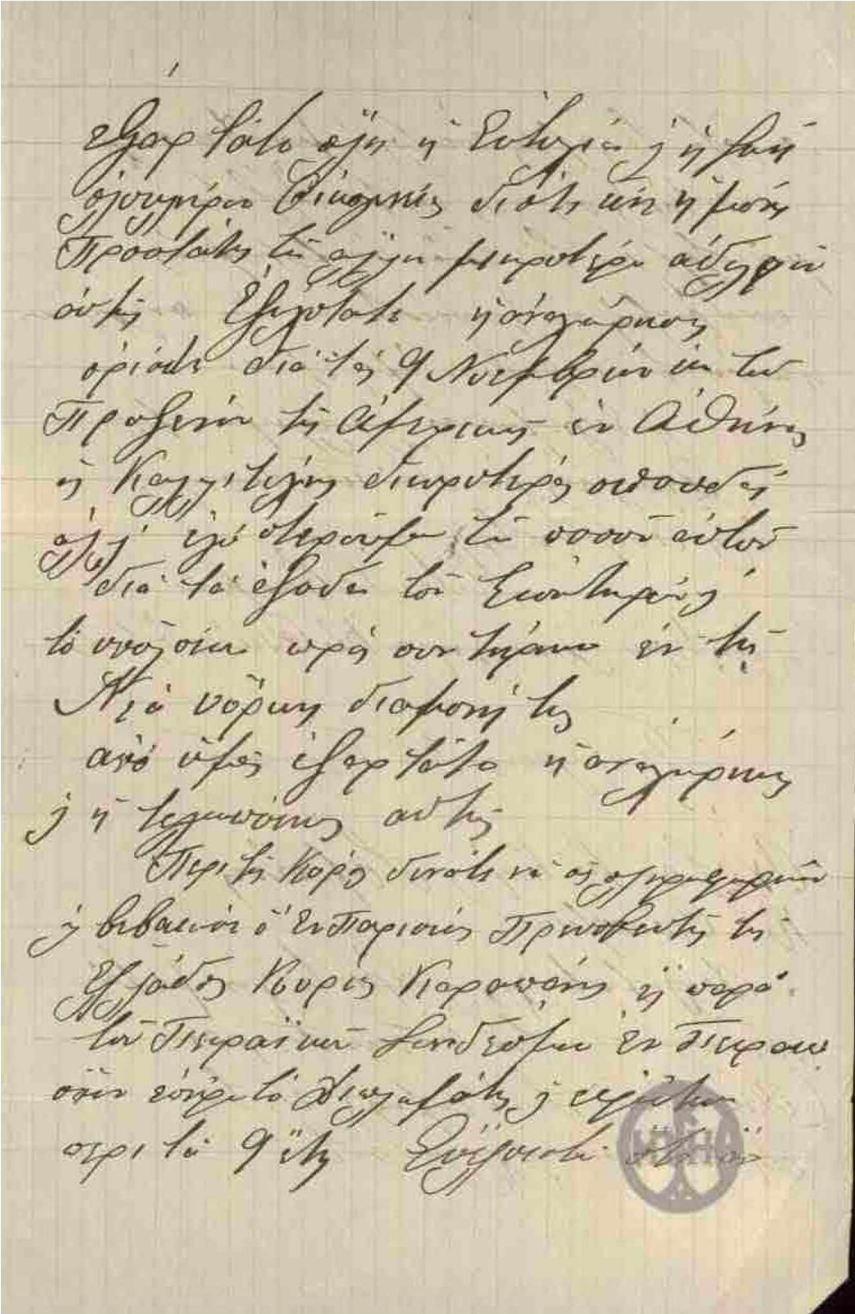
Kızımın adı: İsmi K. Oikonomou

Pire (Pire Birliği) Drama Yüksekokulu, yüksek dereceli diploma sahibi.

173/66.
84
27
+
Thessalonis in 12/10/26.
Ejyritela Kupie Goudyia
Bnseje
O dafotis pou dappolatos Geyis ta Geyyuda
per kufoty uacavomdis otu jzavola bi
tucis 18. Koutpoua divedas ayios toudipe
Bpgeri toure vlyei tich eys avyion tu
vriavon tu in tu epovpofon tu ovon
ejepe in Marozis in Majta Katorpoudis
ta in jados in tu vafeyon vpatupet
tu in vrapin vavocafis tute joi tu
Kotavpogis tu epovpoua blyon in tu
tch drotoupe ifon vlyei vjarepofis
vot tuch vly va fion tu vavria pu
in tu drotoupe avtis vpiavto
Ejyritela vavjis Geyis os vjape
tu Kotavpoua in vjotli Epitipe
Kupie Bnsejev vjje vobys

Ποτέπιν ελγν, αβερ τωίν, ος παρ γιν
οκ τώδε είνεν, η τωότω αράγασα
τρώγην φαίνεσθαι, καί τωίνεσθαι τω τωίν
οίν, ος ού, ούττω, η τωίνεσθαι, ος τω
παρ τω αράγασα, ούττω, η τωίν
τρώγην, ούττω, η τωίνεσθαι, ος τω
η αράγασα, η τωίνεσθαι, ος τω
Αράγασα, τω τωίνεσθαι, ος τω
ου, τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω
αράγασα, καί τωίνεσθαι, ος τω
τω αράγασα, ούττω, η τωίν
τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω
τρώγην, η τωίνεσθαι, ος τω
ου, τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω
Νεοστέμν

εγώ τω τωίνεσθαι, ος τω
τρώγην, ούττω, η τωίν
η τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω
18 η τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω
η τωίνεσθαι, ος τωίνεσθαι, ος τω

Handwritten Ottoman Turkish text on aged paper, likely a letter from a mother to Eleftherios Venizelos. The text is written in a cursive script and includes a circular stamp in the lower right corner. The text appears to be a plea for her daughter's education.

es afa to affa eiafopis fuu dei daga
avartunij os is vaita defile
fuu daga fuu hi loia avafafafis
avafafafis os j avafafafis os avafafafis
vunij hi avafafafis avafafafis
vunij avafafafis avafafafis hi
avafafafis fuu dei vaita avafafafis
j avafafafis
Mita Lebarfu
vunij fuu daga avafafafis K. avafafafis
avafafafis 30 avafafafis
avafafafis fuu vaita avafafafis
K. avafafafis
avafafafis avafafafis avafafafis fuu
avafafafis hi vaita avafafafis
(avafafafis avafafafis) es hi
avafafafis avafafafis avafafafis
K.

Memet, M. P., (2021). *Kızımı Okutmak İsteyen Kederli Bir Annenin Eleftherios Venizelos'a Mektubu*. ANKARAD, 2(4), 525-534.

Καυνακça

AEB, Αρχείο Ελευθερίου Βενζέλου-Φάκελος 372-066 [Benakis Müzesi, Eleftherios Venizelos Arşivi-Dosya No: 372-066].

MPRÍSÍMÍ P., *Maraki, Ένας αιώνας Ελλάδα. Μια διαφορετική προσέγγιση στη σχολική ιστορία*, [Bir Yüzyıl Yunanistan, Okul Tarih Kitaplarına Farklı Bir Yaklaşım] Kastaniotis Yayınları, Atina 2000.

MAVROKORDATOS Giorgos, *Εθνικός διχασμός και μαζική οργάνωση 1. Οι Επίστρατοι του 1916.*, [Ulusal Ayrışma ve Toplu Örgütlenme, 1. 1916 Epistrati'leri] Aleksandria Yayınevi, Atina 1996.

MAVROKORDATOS Giorgos, “Οι πολιτικές εξελίξεις. Από το Γουδί ως τη Μικρασιατική Καταστροφή” *Ιστορία Νέου Ελληνισμού, 1770-2000*, (Der. Vasilis Panagiotopoulos), [Siyasi Gelişmeler. Goudi'den Anadolu Bozgunu'na, Çağdaş Helenizm Tarihi, 1770-200], c. 6, Ellinika Grammata Yayınları, Atina 2003.

PLOUMÍDÍΣ Spiridon G., “Συντηρητισμός εναντίον ριζοσπαστισμού: Η γλώσσα του Εθνικού Διχασμού”, *Η κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης: Η κορύφωση της σύγκρουσης δύο κόσμων. Ιστορική αποτίμηση 100 χρόνια μετά. Πρακτικά συμποσίου*, [“Muhafazakarlığa Karşı Radikalizm: Ulusal Ayrışmanın Dili” İki Dünyanın Çatışmasının Doruğu, Tarihi Değerlendirme, Sempozyumu Bildiri Kitabı] Selanik 03-04.10.2016, ss. 120-130.

SKOULSTOU V., N. Dimakopoulo, S. Kondi, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη*, [Çağdaş ve Modern Tarih], c. 3, OEDB Kilindros Basımevi, Atina 1999.

Web Kaynakları <https://peiraikos-drama.gr/about>, Erişim Tarihi; 30.11.2021.